

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора

Миронової Світлани Петрівни

на дисертацію Голуб Алли Володимирівни на тему:

«КОРЕКЦІЯ ПОРУШЕННЯ УСНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ПРИ ДИЗАРТРИЯХ»,

представлену на здобуття вченого ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.03 – корекційна педагогіка

Формування вміння дитини спілкуватися у багатокультурному середовищі є одним із завдань Нової української школи. Від комунікативної діяльності залежить і розвиток пізнавальних психічних процесів дитини, і успішність її навчання, і інтеграція в людські стосунки. Чим швидше фахівці подолають мовленнєві порушення дитини, знайдуть до неї індивідуальний підхід, тим ефективнішим буде процес дошкільного виховання і підготовка дитини до школи. У вітчизняній логопедії присвячено багато досліджень цій проблемі, проте розробка нових підходів до корекції логопатій, інноваційних методик залишається необхідним напрямком наукових пошуків. З огляду на це, дисертаційне дослідження А.В.Голуб є досить актуальним як для теорії, так і для практики логопедії.

У вступі дисертації переконливо обґрунтована актуальність теми; висвітлений теоретичний стан її дослідження; правильно визначені мета, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження; розкрита його теоретико-методологічна основа; чітко визначена наукова новизна і практичне значення результатів дослідження; наведено відомості про експериментальну базу та апробацію результатів, публікації, структуру і обсяг дисертації.

У першому розділі дисертації «Проблема розвитку усного мовлення дітей з дизартріями в освітньому просторі (міждисциплінарний підхід)» поданий ґрунтовний аналіз теоретичних основ проблеми дослідження. А.В.Голуб здійснює ґрунтовний аналіз усного мовлення як багаторівневого,

складно-організованого процесу; вивчає дизартрію як медико-психолого-логопедичну проблему в контексті історико-культурного екскурсу. Позитивним є те, що автор вивчає теоретичні підходи не лише вітчизняних, а й закордонних вчених. Усне мовлення старших дошкільників розглядається в розділі з міжгалузевих позицій як логоінтеграційна система взаємозалежних структурних компонентів – психологічного, психолінгвістичного, лінгвістичного, нейропсихологічного, педагогічного (логопедичного). Саме такий підхід автор обґрунтовує як методологічно правильний для діагностики та корекції усного мовлення дітей з дизартріями. Аналіз матеріалу першого розділу свідчить, що він викладений аналітично, змістовно, логічно; при цитуванні є необхідні посилання на авторів; наведені публікації за змістом розділу та висновки до нього.

У другому розділі «Експериментальне дослідження усного мовлення дітей з дизартріями старшого дошкільного віку» А.В.Голуб передусім обґрунтовує концептуальні засади комплексної діагностики усного мовлення у дітей старшого дошкільного віку при дизартріях. На підставі міждисциплінарного підходу, доведеного в першому розділі автор розробляє і описує алгоритм діагностичного міждисциплінарного обстеження розвитку усного мовлення при дизартріях у дітей старшого дошкільного віку та методику діагностики стану його сформованості. Для зручності сприймання автор подає алгоритм обстеження схематично. Констатувальний експеримент автор проводить в два етапи: підготовчий і основний. При цьому в основному етапі виділяє три блоки, що відповідають компонентам мовлення, і прослідковує їхній зв'язок з рівнями програмування мовлення. Четвертим блоком основного етапу є оцінювальний, спрямований на визначення оцінки усного мовлення дітей, для чого А.В.Голуб розробляє відповідні критерії кожного із показників усного мовлення. Кожен з етапів і блоків автор дуже ретельно описує, виділяючи мету, зміст, базові показники. Опорою при цьому слугує онтогенез усного мовлення, поданий у додатку до дисертації.

Окремим підрозділом є узагальнення результатів констатувального експерименту з дослідження актуального стану сформованості структурних компонентів усного мовлення дітей з дизартріями старшого дошкільного віку. Характеризуючи одержані результати автор здійснює профільно-модульний аналіз усного мовлення, класифікуючи дизартрії за тяжкістю і якістю порушення, індивідуальними особливостями дітей. А.В.Голуб ретельно порівнює результати, ілюструє текст схемами і цифрами, встановлює правильні взаємозв'язки між одержаними відомостями, робить на цій основі вдумливі висновки. Правильність одержаних відомостей перевіряється методами математичної статистики, результати якої наводяться як в тексті, так і в додатках.

Отже, цілісний аналіз результатів констатувального експерименту дозволяє дисертантці зробити висновок про те, що міждисциплінарна оцінка стану усного мовлення дошкільників з дизартріями та його профільно-модульний аналіз є умовою диференційованої логопедичної корекції.

В кінці розділу є висновки до нього та перелік публікацій за змістом розділу.

Третій розділ присвячений комплексній методиці формування та корекції порушень усного мовлення у дітей з дизартріями старшого дошкільного віку. Автор подає науково-методологічне обґрунтування цієї методики, висвітлює мету, завдання формувального експерименту, описує його зміст та процедуру організації. Заслуговує на увагу детальна характеристика автором всіх етапів експерименту і елементів методики з виділенням цілей, змісту, прикладів, описом специфіки інновацій. Повну картину проведеного дослідження ілюструють додатки. По завершенню експерименту автор узагальнює результати, ретельно їх аналізує кількісно і якісно, висвітлює у таблицях і діаграмах, перевіряє. До третього розділу також є висновки і публікації.

Загальні висновки до дисертації є логічними, переконливими, повністю охоплюють найсуттєвіші положення представленого наукового дослідження.

Аналіз дисертації А.В.Голуб свідчить про її виразну наукову новизну. Зокрема, теоретично значущою є нова типологія профільно-модульних варіантів порушень усного мовлення у старших дошкільників з дизартріями; міждисциплінарний підхід до дизартрії; комплексна методика діагностики, формування та корекції порушень усного мовлення при дизартріях.

Матеріали кандидатської дисертації мають вагому практичну значущість, можуть впроваджуватись у практику дошкільного виховання і логопедичної роботи з дітьми з мовленнєвими порушеннями.

Отже, цілісний аналіз дисертації А.В.Голуб підтверджує досягнення автором мети і завдань дослідження.

Даючи дисертації в цілому позитивну оцінку, висловимо зауваження та побажання:

1. В першому розділі, підрозділі 1.2 автор розглядає проблему дизартрії в контексті історико-культурного екскурсу. І хоча підрозділ викладено дуже ґрунтовно, вважаємо, що цей матеріал не стосується безпосередньо предмету дослідження.

2. У другому розділі автор, підсумовуючи опис власної класифікації дизартрій, робить висновок про те, що вона є «більш точною, симптоматичною, логопедичною, обґрунтованою, інноваційною» (стор. 105). Проте оцінку дослідження та його переваг мають давати експерти, а дисертант має лише вказати на відмінності та основні ознаки своєї класифікації як винаходу.

3. У формувальному експерименті автор використовує інноваційні підходи, терапевтичні методики, сахадж-йогу, англійську мову. Проте для перенесення цих методів у широку практику необхідні конкретні методичні рекомендації і механізм запровадження, адже пересічний логопед самостійно ними скористуватися не зможе.

4. У формувальному експерименті автор виділяє етапи і складові логокорекції. При цьому до лінгвістичного компоненту відносить мовленнєве

дихання, просодики і голос, що, на наш погляд, є неправильним. Варто пояснити, чому поєднали модель породження мовлення зі структурою компонентів усного мовлення, запропонованих у дисертації.

5. Апробація результатів дослідження відбувалася на базі як закладів дошкільної освіти, так і лікарні. Варто уточнити, чи були процедура логопедичної роботи та методика корекційного впливу однаковими, чи відрізнялися.

6. Автор досліджує усне мовлення дошкільників з дизартрією, проте його стан порівнює на основі теоретичного опису нормального онтогенезу. Варто було б зробити порівняльну характеристику за рахунок практичного обстеження і усного мовлення дітей з типовим розвитком.

7. У дисертації є помилки, русизми, окремі стилістичні неточності.

Втім, висловлені зауваження не впливають на позитивну оцінку рецензованої роботи.

Автореферат, публікації автора, здійснені у фахових та зарубіжних виданнях, відповідають змісту дисертації. Список публікацій А.В.Голуб підтверджує повне висвітлення матеріалу всіх розділів дисертації; публікації мають достатню фаховість та географічну представленість, в тому числі й у зарубіжних джерелах.

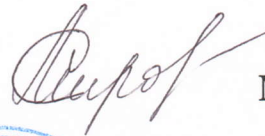
Дисертаційне дослідження А.В.Голуб характеризується логічною побудовою, обґрунтованістю положень та висновків; поставлені у ньому завдання розв'язані; сформульовані висновки відповідають як завданням, так і представленим у ньому матеріалам. Позитивним є й те, що матеріали дисертації відкривають багато перспективних напрямів для наукових пошуків.

Кандидатська дисертація А.В.Голуб є самостійною, завершеною науковою працею, її результати мають виразну наукову новизну та вагомое практичне значення.

Отже, дисертація Алли Володимирівни Голуб на тему: «**Корекція порушення усного мовлення у дітей при дизартріях**» виконана на

достатньому науковому рівні й повністю відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. №567, а її автор – Алла Володимирівна Голуб заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.03 – корекційна педагогіка.

Офіційний опонент,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач, професор кафедри корекційної
педагогіки та інклюзивної освіти
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка

МИРОНОВА С. П.

Підпис засвідчую *Миронів С. П.*
(прізвище)
Начальник відділу кадрів
С. П.
(підпис) 04.10.2019 І. Оліник